

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

ΘΕΜΑ Α

A1. Το απόσπασμα πραγματεύεται τις επιπτώσεις της οικολογικής κρίσης. Η υπερθέρμανση του πλανήτη επιδρά στην ψυχική υγεία των ανθρώπων. Επιστήμονες μελετούν την αμφίδρομη σχέση ανθρώπινων δράσεων και οικολογικής καταστροφής. Κατά συνέπεια, το ερώτημα είναι γιατί οι άνθρωποι δεν λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ζωής τους. Σύμφωνα με την ειδική ψυχολόγο Λέρτζμαν, η αδιαφορία μας οφείλεται στην ασυνείδητη αγωνία για το μέλλον. Έτσι, ενεργοποιείται ο αμυντικός μηχανισμός της άρνησης συνειδητοποίησης της πραγματικότητας.

ΘΕΜΑ Β

B1.

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

B2.

α. Η θέση του καθηγητή Φρανς ντε Βάαλ είναι ότι η γλώσσα χωρίζει τους ανθρώπους από τα ζώα, ένα συμβολικό σύστημα το οποίο είναι επίκτητο και το καλλιεργούμε με τη διδασκαλία. Οργανώνει την απάντησή του με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα:

i. με σύγκριση-αντίθεση, ώστε να καταδείξει τη διαφορά(γλώσσα) και τις ομοιότητες (συναισθήματα, τρόποι έκφρασης, διανοητικές ικανότητες) μεταξύ ανθρώπων και ζώων.

ii. Με ορισμό, ώστε να ορίσει την έννοια της γλώσσας («ένα συμβολικό σύστημα το οποίο οι άνθρωποι διδασκόμαστε»). Η οριστέα έννοια είναι «η γλώσσα», το γένος είναι «ένα συμβολικό σύστημα» και η ειδοποιός διαφορά είναι ότι «το καλλιεργούμε με τη διδασκαλία». Με τον ορισμό δίνει επιστημονική χροιά στο λόγο του, ακρίβεια και σαφήνεια στη διατύπωση, ώστε να αποσαφηνίσει και να καταστήσει κατανοητό τον όρο «γλώσσα».

iii. Με παραδείγματα, καθώς χρησιμοποιεί τα παραδείγματα των χιμπατζήδων και των ελεφάντων για να αποδείξει το επιχείρημα ότι τα ζώα έχουν διανοητικές ικανότητες. Παράλληλα εκλαϊκεύει το λόγο του ώστε να γίνει κατανοητός από τους αναγνώστες κάνοντας επίκληση στη λογική τους.

Με αυτούς τους τρόπους οργάνωσης του λόγου στοιχειοθετεί την άποψή του ότι τα ζώα με τους ανθρώπους έχουν περισσότερες ομοιότητες παρά διαφορές.

β.

«μύθος της απάθειας» : αμφισβήτηση, ειρωνεία

«πράσινο κύμα» : μεταφορική χρήση της γλώσσας

«Η φωνή της Γης» : αυτούσια μεταφορά τίτλου βιβλίου

B3.

Οι δύο απόψεις ειδικών στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου 1 είναι του Γάλλου ψυχαναλυτή Ρολάν Γκορί, ο οποίος «απνύθυνε έκκληση για μια ριζοσπαστική αλλαγή, υπογραμμίζοντας πως το οικολογικό πρόβλημα είναι ανθρωπολογικό και πως η οικολογία είναι αλληλένδετη με τις κοινωνικές μάχες και με μια νέα πολιτική φιλοσοφία, σύμφωνα με την οποία η φύση και οι άνθρωποι δεν θα αντιμετωπίζονται ως αποθέματα ενέργειας, διαθέσιμα στον ανταγωνισμό» και η θέση του πασίγνωστου ψυχαναλυτή Φρόντ ο οποίος «είχε περιγράψει την

ανθρωπότητα ως ένα φοβισμένο και ανυπεράσπιστο παιδί μπροστά σε μια ισχυρή Μπέρα Φύση με συντριπτική δύναμη».

Ενισχύεται έτσι η κύρια θέση της προηγούμενης παραγράφου, που είναι ότι οι νέοι ανησυχούν για την κλιματική κρίση και θεωρούν ως αποστολή τους την επίλυση του προβλήματος.

Η χρήση της επίκλησης στην αυθεντία από τον πομπό είναι αξιόπιστη καθώς παραθέτει τις απόψεις δύο έγκριτων και γνωστών ψυχαναλυτών, των Γκορί και Φρόιντ. Έτσι, με τη παράθεση των απόψεων δύο ειδικών επί του θέματος, ισχυροποιείται και τεκμηριώνεται η θέση της αρθρογράφου ότι οι νέοι αισθάνονται ψυχική δυσφορία εξαιτίας της οικολογικής κρίσης, ενώ παράλληλα γίνεται φανερό η ευρυμάθειά της και η γνώση της σχετικής βιβλιογραφίας.

ΘΕΜΑ Γ

Ο Αργύρης Χιόνης με το ποίημα του «Προφητεία» προειδοποιεί για την επερχόμενη οικολογική καταστροφή και για τη διατάραξη της ισορροπίας του οικοσυστήματος, στηλιτεύοντας ουσιαστικά τον ολέθριο ρόλο, την αλαζονική και επιπόλαιη συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στο φυσικό περιβάλλον. Ο προβληματισμός του αυτός αισθητοποιείται με την πρόδρομη αφήγηση, τη χρήση του συνοπτικού μέλλοντα και της επαναφοράς («Θα ῥθει καιρός»), μέσω των οποίων προμηνύει τη διασάλευση της πανίδας και της χλωρίδας («οι γλάροι κατοικίδια όνειρα»), την καταστροφή του υδάτινου κόσμου («θα στερέψει η θάλασσα»), την υπερθέρμανση του πλανήτη («θάνατος...ο ήλιος»), την εξάντληση των φυσικών πόρων («νοσταλγία...το νερό»). Η δυσοίωνη και ερεβώδης αυτή κατάσταση υπογραμμίζεται με το διπλό σχήμα κατ' άρση και θέση («που ο θάνατος...μα το νερό»), με το οποίο τονίζει από τη μια πλευρά ότι τον θάνατο πλέον θα τον προκαλεί ο ήλιος με την υπεριώδη ακτινοβολία και τις κλιματικές αλλαγές και απ' την άλλη ότι ο άνθρωπος σε λίγα χρόνια θα νοσταλγεί το πόσιμο νερό, που κινδυνεύει να εξαντληθεί. Επισφραγίζει, μάλιστα, την απαισιόδοξη προοπτική για το μέλλον με την μεταφορά και την αντίθεση καθώς το όνειρο μας θα αλλάξει χρώμα

και θα είναι πλέον ωχρό, δείχνοντας τη νοσούσα κατάσταση («και τ' όνειρο...κίτρινο»).

Η «Προφητεία» του Αργύρη Χιόνη, αν και περιλαμβάνεται σε ποιητική συλλογή του 1966, επαληθεύεται στην εποχή μας και είναι περισσότερο επίκαιρη από ποτέ. Όλοι μας πραγματικά ανησυχούμε για την «αφαίμαξη» των πλουτοπαραγωγικών πηγών, για την εξάντληση των φυσικών πόρων, γεγονός που θα έχει ως απόρροια την αδυναμία παροχής επαρκούς τροφής και πόσιμου νερού σ' όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους απανταχού της γης. Η ξηρασία, η κλιματική αλλαγή, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η ενεργειακή κρίση, η υπερθέρμανση του πλανήτη, η εξαφάνιση κάποιων φυτών και ζώων αποτυπώνει με τον πιο έκδηλο τρόπο την τεράστια διατάραξη της ισορροπίας του οικοσυστήματος, γι' αυτό καθίσταται αδήριτη η ανάγκη πάνδημης ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των πολιτειακών φορέων, ώστε να δοθεί μία δραστική και καρποφόρα λύση.

ΘΕΜΑ Δ

« Η χαίνουσα πληγή της φύσης»

Α' Ερώτημα

- Ατομική και συλλογική άρνηση μπροστά στην καταστροφή - Αδυναμία ανάληψης δράσης - Αποστασιοποίηση.
- Υποτίμηση του προβλήματος - Μη συνειδητοποίηση των επικείμενων οδυνηρών συνεπειών, που θα αλλάξουν ριζικά τη ζωή μας.
- Απάθεια - Αναλγησία - Αδράνεια σύγχρονου ανθρώπου.
- Ατομοκεντρική θεώρηση ζωής - Αδηφάγες/ακόρεστες διαθέσεις- Υπερκαταναλωτισμός - Απληστία - Αλόγιστη κατασπατάληση φυσικών πόρων για ικανοποίηση ψευδεπίγραφων/ πλασματικών αναγκών.
- Ανωριμότητα - Υπεροψία - Αλαζονική συμπεριφορά- Ανευθυνότητα -Ο σύγχρονος άνθρωπος νομίζει ότι είναι παντοδύναμος, ότι είναι ο κυρίαρχος πάνω στη φύση - Κυνήγι κέρδους - Εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπών.

Β' Ερώτημα

- Όχι αλαζονική συμπεριφορά – Συνειδητοποίηση ότι είμαστε αναπόσπαστο στοιχείο της φύσης – Επαναπροσδιορισμός προτεραιοτήτων.
- Περιβαλλοντική αγωγή – Ευαισθητοποίηση – Διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης.
- Συμμετοχή σε εθελοντικές δράσεις: Δενδροφύτευση – Καθαρισμός ακτών – Προστασία αδέσποτων ζώων.
- Μηδαμινή χρήση πλαστικών προϊόντων ή αντικειμένων μίας χρήσης – Συμμετοχή σε προγράμματα ανακύκλωσης προϊόντων.
- Εκλογίκευση αναγκών – Κατανάλωση βιολογικών προϊόντων – Αξιοποίηση νέων/ εναλλακτικών μορφών ενέργειας.
- Υβριδική αυτοκίνηση – Χρησιμοποίηση εναλλακτικών μέσων μεταφοράς, που δεν αφήνουν αρνητικό αποτύπωμα στο περιβάλλον (π.χ. ποδήλατο).

**Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική
Φλέγκας Κωνσταντίνος**